

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izjaha vsak četrtek in velja s poštnine vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četr let 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hoče sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Inserate se plačuje od enostopne petitvrite za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrite 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserate se sprejemajo do torika popoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Položaj.

Marsikdo je imel veliko upanja, da bo kmalu mir. Toda to upanje postaja vedno manjše. Četverosporazum, ki stoji popolnoma pod uplivom Anglije, še ne more nič vedeti o miru, ampak želi, da se strašna vojna nehaljuje.

Na bojiščih stojimo mi in zavezniki izborna. Rumunija je v naših rokah, izvzemši majhen kos ob Moldavi. Četverosporazum stavi svoje upanje zopet na spomlad.

V notranjepolitičnem življenju Avstrije se vsi narodi pripravljajo na otvoritev državnega zbora, v katerem bodo njih zastopniki lahko svobodno povedali, česar si narodi želijo.

Protí miru.

Četverosporazumov odgovor, ki ga je dal na našo mirovno ponudbo, je znan. Glasi se odklonilno. Sedaj je odgovoril četverosporazum s poslanico z dne 10. jan. tudi predsedniku severoameriških Zveznih držav, Wilsonu, ki je, kakor tudi znano, povabil vse vojskujoče države, da si naj naznanijo pogoje, pod katerimi bi bile voljne skleniti mir. Četverosporazum sedaj Wilsonu naznanja svoje pogoje ali svoje vojne cilje: Mi in zavezniki bi mu morali povrniti in popraviti vso napravljeno škodo. Toda to bodo nam milostno še le pozneje natančno naznanili. Za sedaj zahtevajo: Vrniti moramo: Alzaško-Lotrinsko, Belgijo, Srbijo, Črnogoro in jim takoj plačati primerno odškodnino; nadalje moramo izprazniti zasedeno ozemlje v Franciji, Rusiji in Rumuniji ter tudi povrniti napravljeno škodo. Nadalje se morajo meje med državami tako urediti, da bo dana varnost pred neopravičenimi napadi. To se pravi, da nas hočejo — zmanjšati, kakor se jim bo zljubilo. Nadalje zahtevajo, da se od tujega gospodstva osvobodijo Italijani, Jugoslovani, Rumuni, Čehi in Slovaki. Kako si to mislijo, tega ne povedo, toda menda tako, da bi prišli izpod tujega, t. j. izpod avstrijskega gospodstva pod njihovo, četverosporazumovo gospodstvo. Kako

dobro se narodom godi pod njihovim gospodstvom, to vidimo, kako ravna jo z Irci, kako z Grki, a vidimo tudi, kako so svoje zaveznike Srbe, Črnogorce in Rumune brez vsake pomoči se pustili bojevati ter jih pošiljali v gotovo smrt. Sicer pa odločno odklanjamo četverosporazumove ponudbe, nikdar jim nismo izročili svojih zadev, za to tudi nimajo pravice govoriti in odločevati o naši usodi. Nadalje zahtevajo, da se turško cesarstvo iz Evrope umakne in da se osvobodijo ljudstva, ki so pod Turčijo. Poljaki se morajo združiti v enotno Poljsko pod rusko nadvlado.

V kratkih besedah se to pravi, da se mora ostriči Nemčija, razkosati Avstrija, zmanjšati Bolgarija ter uničiti Turčija. In to naj bo resna volja za mir?! To je nova vojna napoved, to je novo, grdo izzivanje na vojsko!

Obenem s četverosporazumovim odgovorom na Wilsona se je tudi Belgija pritožila pri njem proti Nemčiji, ki je vpadla v Belgijo ter jo drži sedaj zasedeno.

A tudi Grčija se je istočasno oglašila pri Wilsonu ter mu našela vse grehe četverosporazuma nasproti njej.

Sedaj je vse odvisno od tega, ali bo na te različne poslanice Wilson molčal ali odgovoril z novo poslanico. Ako odgovori z novo poslanico, se bo mirovna stvar pletla naprej, ako ne, bo za nekoliko časa mirovala. Vsega je kriv izzivalni odgovor četverosporazumov, ki zahteva naravnost našo smrt.

Na bojiščih.

Na vseh bojiščih je razmeroma mir, le na rumunskem bojišču se je do zadnjega dne bila borba. Ruse in Rumune smo potisnili čez Seret in si sedaj tam stojimo nasproti. Ali jih bomo dalje potiskali, tega seveda ne vemo, toda že prihodnje dni bomo videli, kake načrte ima armadno vodstvo za rumunsko bojišče.

Pri četverosporazumovem posvetovanju v Rimu se je baje govorilo pred vsem o solunski in italijanski fronti. Soglasno pravijo poročila, da bo na laški fronti baje ves četverosporazum spomlad pritiskal proti nam. O solunski fronti pa so različna poročila, nekatera pravijo, da se bo solunsko bojišče popolno-

ma ali vsaj deloma opustilo, druga pa, da se bodo četverosporazumove čete pri Solanu pomnožile, posebno z italijanskimi, ter skušale zopet prodirati. Najhujši sovražnik četverosporazumovih čet na Balkanu je baje podnebje. Bolezen in umrljivost razsaja v četverosporazumovih četah.

V Avstriji.

Ministrski predsednik Klam-Martinic se je začel pogovarjati s strankami o zopetnem delovanju državnega zbora. Govoril je dosedaj z nemskonacionalno stranko, ki je edina vladna, ker ima dr. Urbana v ministrstvu, in z združenimi Čehi, ki so sedaj najmočnejša stranka v državnem zboru. V kakem smislu so se vršili pogovori, še ni prišlo na dan. A to je gotovo: ako se nemškimi strankam ne izpolnijo njih pretirane in narodni spravi nevarne zahteve, potem nemškimi strankam ne bo mnogo težje na državnem zboru; ako pa se jim izpolnijo, potem itak državni zbor v sedanji obliki in sestavi ne pride več skupaj, kajti ena izmed prvih točk v nemških zahtevah je odepitev Galicije in izločitev galiskih poslancev iz našega državnega zbora. Nam se torej zdi, da stojimo zaradi zopetne otvoritve državnega zbora še pred velikimi težkocami, ki bodo tako dolgo trajale, da se tudi nemške stranke odločijo za program, ki bo vsem narodom v Avstriji pravičen. Potem bodo tudi vsi narodi veselo tekmovali med seboj za skupen blagor, za skupne koristi. Največja meč Avstrije obstoji v tem, da so vsi njeni narodi enakopravni in zadovoljni. Za to naj nobena stranka ne dela ovir, da pridemo enkrat v notranjosti do medsebojnega sporazumljenja in miru.

Deželna naklada na vino.

Večina stajerskega deželnega odbora je proti glasu slovenskega in kršćanskosocialnega odbornika sklenila deželno naklado na vino, vinski most in na vinko drozgo in sicer na vino v višini 9,50 K za 1 hektoliter in na vinski most in vinko drozgo v višini 7,14 K za hektoliter. O tem smo že poročali. Po zvali smo na to vinogradnike, da skupno s svojimi poslanci ugovarjajo proti novemu davku. To se je zgodilo, slovenski vinogradniki in slovenski poslanci Kmetске Zveze so na Dunaju in v Gradcu vlagali dobro utemeljene ugovore. Toda v svojem boju so bili osamljeni: ko se je v Gradcu vršilo posvetovan-

LISTEK.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Froica.)

(Dakje.)

Tako-le ob dveh ponoči je bilo, ko sem vzdruhten si omenal oči in napel ušesa. Sam Bog naju se usmili! Dovolj razločno sem čul prasketanje pušk in hrupne klice:

„Stoj! Streljaj!“

Kot bi me polil z mrzlo vodo, me je nekaj preletelo po celem telesu. Zobje so mi zašklepetali in duša mi je govorila: Ponoči so nas napadli!

Francja sem drezal in suval, a je tako na trdo drofal, da ga ni bilo mogoče hipoma vzdramiti. Premetaval sem tovariša po ležišču s prijateljsko šepetajočimi opomini, a zaman.

Kar zaškripljejo vrata na kolarnici. Spustil sem kladastega Francja in z desnico sem se oklen sablje. Med odprtimi vrati se je pojavila molče neka visoka možka postava.

Srce mi je v grozni negotovosti nabijalo in se niti dehniti nisem upal.

Mož med vrati se je ozrl na desno in na levo. Desnico je dvignil. Posvetilo se je, počilo — in kroglja je glasno skrebetnila med razmetane vozove in pljuge.

Francja je strel iz samokresa vzdramil. Boleče je zastokal in hotel planiti kvišku.

Z levico sem ga prijel trdo za vrat in ga potisnil siloma na ležišče. Posvetilo in počilo je v drugi; svinec je švignil malo nad najinima glavama. Drugemu strelu je sledil tretji, četrti, peti in šesti. Samokres je bil prazen, krogle so tičale med ropotije v kolarnici. Vrata so zaškripala in velika, razbojniška postava je izginila v temi na dvorišču.

Ali sem se sedaj na dolgo zategnjeno oddahnil po prestani smrtni nevarnosti! Nekaj minut je zatoni v prisluhu in nestrpnem čakanju, predno sva se upala iz kolarnice na dvorišče.

Na dvoru je bil čuti glasen hrup, lomastenje in klicvice so letele v vseh jezikih v temo. Vojaki so že mrevarili po tleh razbojniško pošasti, ki je imela namen, naju na smrt poškopiti s svincem. Prasket pušk je po vasi tudi potihnil: objela je naš tabor grobna tišina.

Cela nočna zadeva strahu in nemira se je popasnila zjutraj na prav jednostaven način. Naša ulanska patrolja je ponoči prijezdila v vas. Ni pa takoj na prvi klic straže postala, in ta je ustrelila. In jednemu strelu so sledili drugi na vseh koncih vasi, a brez vsakega cilja, zgolj iz strahu in razburjenosti. Saj stražam ni bilo zameriti, da jih je prevladala nekakla plahost in zbežanost pri prvih strelkih v noči, neznano odkod!

To pokanje nervoznosti je bilo povod, da je hotel dolgočestni Rusin naju s Franclom potipati na smrt. Pozneje dognano, bil je ta človek vohun v sovražnikovi službi. Koj prvi strel so ga uverili: Rusi, rešitelji in osvoboditelji, so tu! Hotel je tudi on pokazati krvave žrtve v dokaz, da ni izdajica samo po mišljenju, ampak tudi v dejanju. Mož je bil po-

vrh še prepričan, da je streljal na obersta, a se je prav na debelo zmotil. Za strel res ni imel ravne roke. Poškodoval je s krogli le svoje pluge in brane, vendar je te rane v lastnem lesu plačal s — smrtjo!

Zgodaj zjutraj smo odkorakali naprej z dokaj poostrenimi varnostnimi naredbami. Koj za vasjo je bilo razločno čuti gromenje in bučanje topov. Vsak je lovil na uho to bobneče gromečo godbo z nekako nestrpno radovednostjo, hoteč jo slišati od bliže in razločneje. Slednji korak v smeri sovražne strani je nam pričal, da se že bije oni prvi boj, v katerega bomo posegli tudi mi.

Okoli desete ure predpoldne smo postali, kriti od prav neznatne skupine grčkov, ki so se nekako plazili po ravnini. Tukaj nam ni bobnel na ušesa le grom topov, ampak tudi prasket tisočeri pušk in pa rezko, počasno in hitrejše, grozno drdranje strojnice. Moštvo je posedlo v negotovem čakanju po tleh, častniki smo se splazili prav na vrh onih grčkov, da bi ne slišali samo trombo boja, ampak jih tudi videli. Takoj pod grčki se je vila železniška proga.

Votlo doneče je počilo za nasprotnim hribom. Žvižgnilo je piskajoče rezko po zraku in nad progo so se pokazali naenkrat med bliskom in pokom beli oblaki.

„To so šrapneli“, me dregne Franc. „Ono tam pa, kjer se med pokom in potresom vali zemlja v gosto-visokih oblakih na kvišku, so granate.“

To je bil moj prvi nazorni nauk o artilerijskih ptičih, ki gnezdi v jeklenih cevih, letajo preko hribov in dolin, a gorje, kamor se vsedejo. Očito priznava, meni so dopadli ti vedno gostejši, beli oblak-

je zaradi novega vinskega davka, se je voditelj kršćanskih socialcev Hagenhofer omejil samo na kratko izjavo, da je proti nakladi, voditelj štajerske stranke, ki ima tudi med vinogradniki pristave, Ornič, ni prišel k seji. Kljub temu slovenski vinogradniki in njih poslanci niso opustili svojega boja proti vinski nakladi. Naklade sicer niso mogli zabraniti, a dosegli so, da bo znašala doklada za vino in vinski mošt, ki se rabita doma za pijačo, samo polovico, t. j. za vino 4.75 K na hektoliter, za vinski mošt 3.57 K na hektoliter. Zakon stopi z dnem razglasitve v veljavo, bržkone dne 1. februarja.

Priglasitev vina za naklado.

Po novi postavi je vsakdo, ki bo imel dne 1. februarja 1917 več vina kakor 100 litrov, zavezan do 5. febr. v svojem jeziku (torej Slovenci slovensko) naznaniti na „deželni urad za pobiranje užitinskega davka v Gradcu“ potom posebnega priglasilnega lista, ki ga dobi brezplačno pri dncarju, koliko vina ima. Pri tej priglasitvi je treba tudi naznaniti, koliko vina misli doma porabiti in koliko prodati. Za posestnike vinogradov so posebni predpisi.

Vinogradnik, ki hoče, da se mu vino za domačo uporabo obdači le s polovico, mora se le vsaj do 1. marca 1917 naznaniti, koliko (od dne 5. februarja naznanjenega) vina bo do dne 31. decembra uporabil za dom in koliko ga namerava prodati. Kdor do tega časa, do 1. marca, ne naznani, koliko vina misli doma porabiti, izgubi pravico na polovični popust. Vinogradnik mora torej do 5. februarja priglasiti vse svoje vino, a odločiti, koliko ga porabi ali proda, se mu je letos treba še le do 1. marca.

Ako se občine javijo pri deželnem uradu za pobiranje užitinskega davka, dobe priglasilne liste brezplačno na razpolago. Občine naj storiijo občinarjem to uslugo, kajti pot do dncarja je večkrat dolga in zamudna.

Priglasiti mora svoje vino vsakdo, kdor ga ima. Le onim ni treba priglasiti vina, ki plačujejo državni užitinski davek, torej pred vsem krčmarji; v kolikor pa imajo vino za domačo porabo in ne za prodajo na drobno, isto množino vina pa je tudi treba naznaniti.

Kdor si bo po 1. febr. kupil vino, ga mora v 3 dneh po sprejemu naznaniti v Gradec za naklado, če ga kupi vsaj 56 litrov.

All bo za vse vino naklada.

Do dne 5. febr. mora vsakdo vse svoje vino naznaniti užitinskemu uradu in sicer kdor ni sam vinogradnik z dostavkom, koliko ga misli popiti in koliko prodati. Do 1. marca mora vsak vinogradnik naznaniti isto vino, ki ga misli do konca leta porabiti doma za se, za svoje domače in delavce, da dobi polovični popust. V Gradcu se bo potem naklada predpisala. Toda ne za vse vino, ampak samo za ono, ki ga namerava doma popiti. Ono vino, ki ga naznani, da je na prodajo, pa ostane naklade prosto.

Zgledi, kako se je ravhati.

Mihael Berglez je posestnik vinograda. Dne 1. febr. ima 10 polovnjakov vina v kleti. Berglez si bo torej pravočasno pri dncarju ali občini oskrbel priglasilni list ter naznanil do 5. febr. v Gradcu, da ima 10 polovnjakov vina v kleti. Ker se ni preračunal, koliko bo ga doma popil, še bo le v teku meseca februarja naznanil, kako se je odločil. Do 1. marca naznani Berglez v Gradcu, da bo 3 polovnjake rabil

doma, od teh 3 polovnjakov en štirjak letošnjega vinskega mošta, ostalo pa bo prodal. Predpisalo se bo mu torej naklada samo za 3 polovnjake in sicer za štirjak mošta po 3.57 za hl, za 2% polovnjaka pa po 4.75 K za hektoliter. Že sedaj se namreč sme vrčuniti ona množina vinskega mošta, ki se bo še le pridelala in bržkone porabila.

Janez Počivavšek nima vinograda, a je vinski trgovec ter ima dne 1. februarja vina 50 polovnjakov v kleti. Od tega misli porabiti doma 2 polovnjaka. Do 5. februarja mora naznaniti, da ima 50 polovnjakov vina. Da bo 2 popil, drugo prodati. Treba bo mu plačati le za 2 polovnjaka naklade po 9.50 K na hl.

Anton Previdnik ima 3 polovnjake vina in misli vsega popiti z družino in prijatelji. Naznanil bo torej 3 polovnjake do 5. febr., toda povedal bo v priglasilnem listu, da se hoče z dncarjem pogoditi glede davka. Zakaj? Ker Previdnik ve, da se bo nekaj vina tekem leta „vsušilo“, kakor pravimo, za to ne bo spil 3 polovnjakov, ampak manj. In le to, kar se spi, si bo hotel obdačiti. Z dncarjem se bosta pogodila, koliko bi se ga znalo vsušiti. Previdnik bo tudi zahteval, da se mu kalno vino odračuni.

Kazni.

Kdor bi ne naznanil vina, ki ga ima, ali kdor bi pravilno ne naznanil, se bo kaznoval z globo 2-200 K, oziroma z zaporom 8 ur do 14 dni.

Kaj je sedaj storiti.

Sedaj si je treba dobiti priglasilni list ter potem pravočasno in pravilno naznaniti.

Ako se kdo želi kakega pojasnila, naj napiše, da v prihodnji številki damo še vsa potrebna pojasnila. Na vsak način bomo v prihodnji številki še govorili o polovični nakladi za domačo uporabo vina od strani vinogradnikov in o nekaterih natančnejših določilih novega zakona.

Sadni mošt, pikolit in vsaka pijača, ki zares ni vino, ni obdačena.

Popisovanje in oddaja masti in masla.

Novo avstrijsko ministrstvo za ljudsko prehrano je izdalo naredbo, po kateri se določa popisovanje in oddaja svinjske masti (špeha, zaseke itd.) in surovega masla. Oddati se bo morala gotova količina masti in masla, ostalega dela prodaja se bo uradno uredila. Koliko surovega masla se bo moralo oddati v posameznih upravnih pokrajinah, bo urad za ljudsko prehrano z ozirom na število krav predpisal deželnim političnim oblastim. Deželna politična oblast bo to količino porazdelila na politične okraje, politične okrajne oblasti na občine, v občini bo pa župan določil, koliko mora posameznik oddati. Kar se tiče svinjske masti, se bo je moralo oddati pri vsakem klanju, torej tudi pri zasebnem in zasilnem klanju, in sicer sorazmerno s težo zaklane svinje. Kakor pri surovem maslu, se bo tudi pri masti oziralo na lastno potrebo posestnikovo. Ker se klanje svinj vrši okoli konca leta, ima ta naredba svojo veljavo tudi za že izvršene zakole.

Oddaja svinjske masti (špeha, zaseke itd.).

Dosedanja oddaja masti se bo v toliko spremeniła, da se bodo zaloge masti, špeha in zaseke popisale tako, kakor se popisujejo (rekvirirajo) zaloge

Za progo se je vlekla še jedna brežaja, na to se je pa raztegnila na daleč mokrotna ravan. Brž ko smo prihiteli na to vlažno plan, nam je začelo gosto brundati in frčati mimo ušes, kot bi nas obletavali sršeni v divjem poletu.

Moj konj Elko je bil prva žrtev jeklenega sršena. Zadrnilo je v daljavi na strojnico. Žival je bolesto jeknila in se pijano opotekla na kolena. K sreči sem hitro spustil stremena, sicer bi bil čutil polomljenih kosti konjsko težo. Rdečekrvni eurek je na dolgo brlizgnil iz neznačne rane na prsih in žival se je v smrtnih stresljajih zgrudila na hrbet.

Ta prizor na krvaveče, s smrtjo se boreče živinče je očupnil vse ostale jezdece. Oberst je bliskoma skočil s sedla in zapovedal:

„Konje za fronto in peš za menoj!“

Še enkrat sem se ozrl na v zadnjih vzdihljajih utripajočega Elka, ki me je tako mlo pogledal v zadnji, za me nepozabni pozdrav.

Naš cilj bila je postaja Krasne. Pred razločno vidno skupino hiš koncem planote je bil videv v dolgi vrsti drevored. Iz teh gosto nasajenih divjih kostanjev je bliskalo, pokalo, se kadilo in drdralo; ostre jeklenke so se usule na nas gosto kot toča. Nikdo ni zapovedal, pa vsi smo polegli na tla in se tu vlekli naprej po trebuhu. Sovražna artilerija nas dolgo ni zapazila, ker smo rili naprej naglo in neustraseno. Ruska pehota je streljala kot zbesnela, a vse nemerjeno, previsoko; vsi projektili so šisteli nad našimi glavami.

Gromska strela! Kako me je jezilo, ker sem buhli lazeč po trebuhu na presto oko in na daljnogled, a nisem ugledal nikjer kletega Rusa. Gadine, zarovani so bili v zemljo čez glave in se mi je zdelo, da

žita in moke. Dunajski prehranjevalni urad bo določil, koliko masti te ali druge vrste se bo smelo uporabiti na dan za eno osebo. Odvišne zaloge špeha, masti in zaseke pa se bodo morale oddati. Uradno poročilo naglašaja, da se bo moralo oddati tudi mast od svinj, ki so se zaklale zasilnim potom. Na vsak način pa se bo moralo posameznim družinam, ki pridelujejo mast, iste toliko pustiti, da bodo imele dovolj masti do zopetnega klanja svinj in sicer ne samo za se, ampak tudi za vse svoje družinske člane, in na posestvu ali pri hiši zaposlene delavce. Merilo pri popisovanju, oziroma oddaji masti bo pred vsem, koliko svinj se je zaklalo pri posameznem gospodinjstvu. Vladna odredba pravi, da se bo popisalo, oziroma moralo oddati tudi mast od svinj, ki so se zaklale v začetku te zime.

Kot glasilo kmetijskega ljudstva že sedaj opozarjamo oblasti, da se naj za osebe, ki opravljajo težka kmetijska dela, določi večja dnevna množina masti kot za mestno prebivalstvo. Pri težkih delih v vinogradih, na polju, v gozdih itd., ljudje ne morejo vzdržati pri nezabeljeni hrani.

Oddaja surovega masla.

Koliko surovega masla bo treba v posameznih okrajih oddati, bo določil osrednji (dunajski) prehranjevalni urad in se bo pri tem oziral pred vsem na število mlečnih krav. Radi tega že sedaj opozarjamo, da naj ljudje pri štetju živine natanko razločijo, katere krave se prištevajo med mlekaričice, katere so določene za vprego in katere radi brejosti ne dajo nič ali pa malo mleka. Okrajna glavarstva bodo na posamezne občine razdelile, koliko mleka, oziroma surovega masla bo treba oddati. V vladni odredbi je določena točka, da si sme vsak pridelovalec prihraniti za prehrano svoje družine toliko mleka in masla, kolikor ga neobhodno potrebuje. Tudi dosedanje pošiljanje mleka zasebnim strankam se ne sme ukiniti.

Nakupovanje masti.

Za nakupovanje oddaji določene masti se bodo nastavile posebne osebe, oziroma organizacije (mlekarske in druge kmetijske zadruge). Mast in maslo se bo smelo prodati v določenem krožju samo enemu nakupovalcu, ki bo imel posebno uradne poverilnice. Cene za mast in maslo bodo sporazumno z uradom za prehrano določila deželna politična oblastva.

Prodaja masti.

Glede podrobne prodaje določa vladna odredba, da smejo deželna politična oblastva v potrebnih slučajih dovoliti, da se sme mast, oziroma maslo, ki se odda v domačem kraju, tudi v domačem kraju na drobno prodajati tistim, ki nimajo lastnih zalog.

Naše žrtve za domovino.

Mnogo rodbin žaluje za rajnimi vojaki. Potoki solz so že potekli. Posebno pa je srca pretresla prebrida novica, da je sovražna granata hipno uničila mlado življenje prebлагаga in vzglednega mladčiča Ivana Es iz Mozirja. Lahko rečemo, da je bil med pridnimi najpridnejši. Telesno sicer bolehen, je bil duševno vrlo razvit in lepo vzgojen. Ogibal se je slabe tovaršije in razbrzdanega govornjenja. Rad je deloval v katoliškem društvu, rad je bil vesel, a vedno le pošteno vesel. Prišedši iz Srbije in Črne

siplejo nevidne moči po nas točo krogel.

Naši fantje in strojnice so tudi počele pekati, a bogzna kam, saj cilja ni bilo uzreti prav nobenega. Par sto korakov smo menda tičali vsaksebi, oni so nas morali videti, a mi njih ne! Tako bolj na slepo smo se streljali kaki dve uri. Le fantam je kateri s pritajenim cvilom oznanil, da ga je ugriznila kaka jeklenka do živga. Naši fantje so kar besneli v togoti in gorje Rusom, da niso tičali tako globoko v zakopih. Meštvo je v divji jezi drvilo naprej proti nemu drevoredu, ne meneč se za svarilne kliče:

„Na zemljo!“

To prenačljeno junaštvo so siromaki po večini plačevali z življenjem, kjerkoli je potegnila v ravni črti morilna sovražna strojnica.

Med to večurno prasketanje in drdranje je pa nekaj s silnim pišom zašumelo od zada, tresnilo ne daleč pred nas v veliko poslopje tik za drevoredom. Na več koncih je puhnil mogočen dim na kvišku. In plameni so začeli lizati streho, kamor so zadele granate. Kmalu je bilo celo poslopje v dimu in plamenu. Razlegal se je do nas iz iste smeri obupno-glasen krik in jek.

Naša artilerija je iztaknila ruske strojnice, ki so po nas kosile skozi okna mesteca Krasne. Obsula je ta kraj z granatami in šrapneli. A tudi Rusi so se maščevali za ta dobro pogojeni cilj, začeli so soliti naše vrste iz topniških cevi vseh kalibrov. Granate nam niso prizadevale veliko izgub, ker so po večini nerazpočene bunkale v vlažna mehka tla. A prokleti šrapneli, ti so prifrčali z ostro rezkim piškom od strani v naše vrste. Po 10 do 20 mož je poškrupil jeden na kri ali smrt. Ljudje so odskakovali in tulili, da se je človeku kar potapljalo srce v fugi in grozi.

ki v zraku in to puhanje črne zemlje na kvišku. Saj takrat še niti pojma nisem imel, kako grozen učinek ima tak oblček, ako zaplava nad človeškimi glavami. Nekaj res očarljivega in za oči privlačnega je, ogledovati artilerijski dvoboj iz varne daljave.

Seve, tedaj prvič na onih gričih nisem ne jaz, pa tudi nobeden od častnikov ločil, strelja li naše ali nasprotno topništvo. Streljalo se je mnogo sem in tja. Sam Bog bi naj znal, kje je prijatelj in kje sovrag. Grom in buč topov je rezal in v bližini celo nadkriljeval prasket pušk in drdranje strojnice, kot bi vlekel koso po zraku.

Ko mi je udarjal ta prvi bojni hrup na uho, se mi je dozdevalo, da poslušam vretje in godlanje vode v ogromnem kotlu. Proti poldnevu je bilo streljanje vedno hujše in ljutejše. Naši častniki so kar nevoljno cepetali, češ:

„Tovariši od drugih polkov že trgajo v gromu in boju lavorike odlikovanj, nas pa pustite tukaj samo poslušati in gledati.“

Nismo več dolgo poslušali in gledali boja iz ozadja, ampak točno od 12. uri smo prejeli odločno povelje:

„Nemudoma poseči v boj in podaljšati levo kričo ob železniški postaji Krasne!“

Polk se je raztegnil in razvil v dolgo rižo, takozvano bojno črto. Pomikali smo se naprej z razvito, vihrajočo zastavo, precej urnih korakov proti železniški progi. Jezdeci s polkovnikom vred smo pa sledili regimentu na konjih.

Ob progi so nas pozdravili z glasnim: čink-pull prvi šrapneli oblački. Vendar nikdo ni bil še sadat, ker so se naboji razsuli in razpočili previšoko v sraka.